

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

мовленнєвого і психофізичного розвитку. Врахування особливостей під час вибору методів і прийомів роботи, індивідуальних завдань та інструкцій до них.

5. Правильна організація занять. Організація занять повинна відповідати гігієнічним і естетичним вимогам, які висуваються у дошкільному закладі (освітлення, чистота повітря, меблі за зростом, розташування, кількість і розмір дидактичного матеріалу, естетичність посібників, достовірність іграшок, предметів тощо).

6. Врахування результатів заняття допомагає контролювати процес навчання, засвоєння дітьми мовленнєвого матеріалу, забезпечує встановлення зворотного зв'язку, дозволяє намітити шляхи подальшої роботи з ними.

7. Зв'язок занять із іншими видами діяльності. Для відпрацювання стійких мовленнєвих навичок і умінь необхідно закріплення матеріалу під час ігор поза заняттями, у трудовій діяльності, у побуті, вдома з батьками.

Як вважають науковці, розвиток мовлення у дітей можливий лише за умови правильного мовлення вихователя та інших дорослих, які їх оточують. «Мова найкраще слугує людині тоді, коли той, хто користується нею, найповніше володіє її скарбами. А для цього треба вивчати будову мови, словник, норми вимови, треба виховувати любов до мови, до рідного слова» [1, с. 84]

Подальші пошуки щодо умов формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку вбачаємо в практичному впровадженні запропонованих методичних підходів у практику роботи вихователя дошкільного закладу.

Список використаних джерел:

1. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: підручник / за ред. А. М. Богуш. – К.: Вища школа, 2007. – 542 с.: іл.

2. Богуш А. М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку: Навчальний посібник – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003 р. – 344 с. 3. Богуш А.М., Трифонова О.С., Кисельова О.І., Горіна Ж.Д., Черкасов М.П. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : [монографія] /– Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. – 271 с.

3. Гавриш Н. Розвиток мовлення та навчання дошкільнят рідної мови: мета і завдання / Наталя Гавриш // Дошкільне виховання. – 2003. – № 7. – С. 12–13

НОЗДРОВА Оксана Павлівна

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

Вступ. Процеси євроінтеграції в Україні зумовили системне реформування вищої освіти. Перед освітянами постає завдання зміни вектору традиційного

навчання на гармонійне поєднання його з сучасними дидактичними методами, що дозволяють підготувати фахівців, здатних свідомо застосовувати потенціал фундаментальних дисциплін для системного розв'язання професійних завдань. Реалізація такої позиції можлива через упровадження міждисциплінарного інтегрування – дидактичної концепції цілісного освітнього процесу закладу вищої освіти.

Феномен інтеграції виступає предметом досліджень багатьох науковців (І. Козловська, О. Кузнєцова, О. Савченко, А. Хабюк тощо), які визначають його фундаментальність та багатогранність [2].

Дана дефініція з педагогічного погляду розглядається як відбір та об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою цілісного, системного й різнобічного вивчення важливих наскрізних тем; створення інтегрованого змісту навчання – предметів, які об'єднуються в єдине ціле знання з різних дисциплін. Наприклад, науковці (Н. Антонов, С. Гончаренко, І. Зязюн, М. Євтух) розглядають поняття «інтеграція» як:

- принцип організації науки, внутрішній її стан, єдина умова адекватно відобразити новий предмет дослідження, відбиваючи при цьому всі його аспекти одночасно у їхньому зв'язку (А. Сиротенко);

- процес і результат створення єдиного цілого через злиття в одному синтезованому курсі наукових понять, методів елементів різних навчальних предметів (Т. Яценко);

- створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць (навчальних предметів, видів діяльності тощо) (А. Хабюк);

- процес і результат створення єдиного цілісного змісту навчання на основі гармонійної реалізації міждисциплінарних зв'язків (І. Козловська) [4].

Вивченню специфіки упровадження інтегрованих зв'язків під час опанування педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти присвячені роботи Н. Ничкало, Е. Носенко, Т. Яценко тощо [5].

Виклад основного матеріалу. Інтегрувальний контекст у сучасній освіті визначається не лише традиційним об'єднанням навчальних дисциплін у блоки, комплекси, модулі, а й забезпеченням міждисциплінарності, логічного поєднання мети, змісту, форм, методів, прогнозованих результатів освітньо-виховного процесу.

З огляду на вимоги професійної діяльності майбутніх вчителів, корекції потребує насамперед освітньо-виховний процес через створення низки дидактичних умов, як сукупності заходів, організованих викладачем, що дозволяють сформувати професійно-важливі компетенції, забезпечити самостійність та творчість у роботі.

По-перше, інтегрування вимагає докорінної зміни організації теоретичних занять. Лекції повинні проводитися із широким використанням пояснювально-ілюстративних, евристичних, дослідницьких методів навчання, залученням

різних джерел інформації, мультимедійних ресурсів, Інтернет-технологій. Варто використовувати різні форми роботи: групові, фронтальні, парні, індивідуальні. На теоретичних заняттях активність студентів забезпечується аналізом інформації, коментуванням фактів, демонстрацією та ілюстрацією підготовлених матеріалів, самостійним формулюванням висновків.

По-друге, практичні заняття повинні бути органічним продовженням теоретичних, де, керуючи навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, викладач широко використовує методи стимулювання та контролю. Студенти мають змогу не тільки набутися нових навичок роботи, а й за рахунок організації раціонального спілкування та колективної роботи, провести міні-дослідження із застосуванням опанованих знань та сформованих умінь і навичок з суміжних дисциплін.

На наш погляд, важливу роль у реалізації міждисциплінарної інтеграції відіграють практичні завдання. Розв'язання завдань міждисциплінарного спрямування, або їх інсценування, дозволяє значно розширити освітній простір, вимагає багаторазового застосування знань й умінь з різних дисциплін за нових умов, формує професійні навички.

Інтегрований зміст пропонованих проблемних ситуацій створює умови різнобічного розгляду проблем, систематизує різне трактування складних понять, демонструє зв'язок між різними ідеями, розвиває творчі, інтелектуальні, комунікативні здібності студентів, породжує ініціативу, ентузіазм та мотивацію до подальшого навчання, долає фрагментарність і мозаїчність знань, що забезпечує оволодіння та вільне оперування комплексним, універсальним масивом інформації.

Ураховуючи тематичні аспекти, рівень узагальнення навчального контенту ми інтегрували, наприклад, дисципліну «Педагогіка» з дисципліною «Корекційна педагогіка» під час вивчення теми з педагогіки «Інклюзія в освіті», де здобувачі вищої освіти виконували нетипові завдання, розв'язання яких вимагало оперування знаннями та вміннями з кількох дисциплін.

Організація такої діяльності відбувалася у двох напрямках: теоретичному (творчі завдання проблемного характеру, узагальнення та систематизації інформатизації у вигляді концептуальних таблиць) та практичному (інсценування проблемних ситуацій різного рівня складності, участь у дискусіях, складання тестів).

Інтегративні зв'язки з навчальних дисциплін «Педагогіка», «Психологія» (педагогічна тема «Особливості навчання дітей з ОПП») дала змогу розглянути вплив арт-терапії на дітей із проблемами в розвитку. Здобувачі вищої освіти розглянули арт-терапію в традиційному трактуванні – найбільш розроблений і простий у технічному виконанні вид терапії мистецтвом. Це був живопис, скульптура, архітектура. Студенти дізналися, що у арт-терапію традиційно включали усі види малюнка (живопис, графіка, монотипія), мозаїки, роботу із гримом і бодіарт, інсталяції, усі види ліплення, колажі, художнє

фотографування. Та ще це була величезна кількість видів художньої творчості, де щось робилося безпосередньо руками, а також музикотерапія, бібліотерапія, драмотерапія, лялькотерапія, казкотерапія, ігротерапія тощо

Ми у дослідженні хочемо акцентувати увагу на розвитку у майбутніх вчителів креативного інноваційного мислення. Адже саме такий тип мислення є конкурентоздатним на сучасному ринку праці, не тільки на вітчизняному, а й на міжнародному. Особливо креативність необхідна в сучасних умовах, коли відбуваються швидкі та глобальні зміни у всіх сферах нашого життя. Тому особистість, яка володіє здатністю справлятися з новизною та імпровізувати, високо цінується на роботі і в сучасному суспільстві загалом. Все це активізує питання щодо професійної компетентності майбутнього вчителя, зокрема, розвитку у нього креативності.

Це вимагає якісного переосмислення вектору професійної підготовки майбутніх вчителів. На нашу думку, креативність вирізняється тим, що вона дійсно має універсальний характер, це саме ті компетенції, що необхідні у будь-яких ситуаціях, і не тільки в тих, які пов'язані з певною сферою діяльності.

В останнє десятиріччя набула особливої актуальності проблема формування м'яких, або, як ще їх називають, гнучких навичок (soft skills) у здобувачів освіти. М'які навички – це комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, тоді як тверді (hard skills) навички (спеціалізовані) пов'язані з конкретною діяльністю [5].

Сформованість soft skills є провідним чинником досягнення успіху в професійній педагогічній сфері та в особистому житті. Доцільність їхнього розвитку задекларована в Концепції Нової української школи. Зокрема, здатність співпрацювати, вирішувати проблеми, застосовувати емоційний інтелект, критичне мислення, що є складниками soft skills, які визначено як наскрізні вміння, якими повинна оволодіти особистість.

Науковці (Т. Смагіна, О. Шуневич) визначили форми й методи формування гнучких навичок, довели їх доцільність використання у закладах вищої освіти. Це зміна тематики окремих занять, традиційних форм на тренінгові з включенням вправ із саоменеджменту [4]. Допускається також повна перебудова навчального процесу, в якому починає домінувати система проєктного або індивідуального навчання з проєктуванням власної траєкторії розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя.

Висновки. Отже, розвиток креативного мислення, творчих здібностей майбутніх вчителів, використовуючи інтегроване навчання - це розвиток пізнавальних здібностей особистості; здатність до логічних міркувань, пов'язаних з потребою доводити, робити висновки; гнучкість мислення незалежно від впливу шаблонів. Завдання креативного інтегрованого навчання - формування особистості з гнучким розумом; розвиненими потребами до подальшого пізнання та самостійних дій; певними навичками та творчими здібностями [4].

Креативне навчання – основа формування творчої особистості, яка має внутрішні передумови, що забезпечують її творчу активність, тобто не стимульовану зовнішніми факторами.

Ми у дослідженні зазначили, що інтегроване навчання сприяє розвитку креативного мислення особистості, творчих здібностей, уміння критично мислити. Всі ці завдання ми реалізували шляхом використання елементів розвиваючого інтегрованого креативного навчання. Специфіка педагогічних дисциплін створила найбільш широкі можливості для цілеспрямованого формування не тільки практичних, але й інтелектуальних умінь для досягнення тих освітньо-виховних цілей, які постають перед сучасним освітнім простором – формування власної креативної траєкторії розвитку професійної компетентності майбутнього вчителя.

Список використаних джерел:

1. Найда Р. Г., Козлюк О. А. Педагогічна творчість. Практикум: навчально-методичний посібник, Рівне: РДГУ, 2018. 90 с.
2. Нова українська школа: соціально-психологічні технології підтримки: практичний посібник / За ред. Г. М. Бевз, С. Л. Кравчук. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 162 с.
3. Постова С., Федорчук А., Шмалюк М. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі підготовки здобувачів фахової передвищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Нові технології навчання*. 2021. № 95. С. 186–193.
4. Прокопів Л. Інноваційні технології навчання і виховання у ВНЗ: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2017. 166 с.
5. Равчина Т., Шевелюк Г. Організація освітнього процесу в системі фахової передвищої освіти у вимірі законодавчих змін. *Вісник Львівського університету*. Серія педагогічна. 2019. Випуск 34. С.198–208.
6. Робінсон К., Ароніка Л. Школа майбутнього. Революція у вашій школі, що назавжди змінить освіту. Львів: Літопис, 2016. 258 с.

OKOROKOVA Vira

DEVELOPMENT OF CREATIVITY AS AN IMPORTANT COMPONENT OF PROFESSIONAL TRAINING OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Creative thinking of an individual is characterized by ingenuity, the ability to think outside the box, and find new solutions in crisis situations. Creativity is often studied in the field of psychology because it is considered as a property of the psyche aimed at the process of generating a qualitatively new object. This is an internal

MUZYCHENKO Ganna Creativity as a key to successful scientific projects	316
НАЧИНОВА Олена Василівна Умови формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку	318
НОЗДРОВА Оксана Павлівна Використання інтегрованого навчання для розвитку креативного мислення майбутніх вчителів	321
OKOROKOVA Vira Development of creativity as an important component of professional training of students in higher education institutions	325
ОЛЛО Василь Петрович Потенціал компетентності та розвитку соціально-креативної моделі викладач-слухач пенітенціарної освіти	329
ОРИЩЕНКО Оксана Анатоліївна Інноваційність та емпатія: індивідуально-психологічні особливості	331
ОРЛЕНКО Ірина Миколаївна Розвиток креативності у дітей з ООП в інклюзивному просторі з використанням інтерактивних ігор	334
ОСТАПЕНКО Марина Анатоліївна Креативність у політичній сфері	337
ОЧЕРЕТНИЙ Володимир Олександрович Розвиток креативності майбутнього педагога засобами інформаційно-комунікаційних технологій	341
ПАВЕЛКО Ірина Іванівна Роль випереджувальної педагогіки у розвитку креативного мислення у курсантів військових вишів	343
ПАЛЬГУЙ Інна Вікторівна Формування психологічної компетентності учителя в контексті сталого розвитку	348
ПИСКУН Оксана Миколаївна Застосування технік творчого і критичного мислення у професійній підготовці майбутніх педагогів	351
ПІВОВАР Сергій Петрович Емоційний інтелект як показник у формуванні стійкості до стресу в молодших школярів під час дистанційного навчання	354
PRONOZA Inna Formation Of Creative Thinking In Political Science Students: Innovative Educational Practices	359
РАЙТАРОВСЬКА Надія Геннадіївна Креативність як засіб подолання травматичних переживань у дітей-біженців, які повернулися з-за кордону під час війни	362
РЕДІНА Євгенія Валентинівна Креативний менеджмент в розвитку інноваційної культури організації	364
РУБАНСЬКА Ольга Яківна Креативність у викладанні інформатики в початковій школі	368
РУЧКІНА Маріанна Миколаївна Креативне мислення як складова підготовки фахівців нового покоління	373
Савченкова Марія Вікторівна Розвиток soft skills і критичного мислення у студентів: сучасні освітні імперативи	375